



Історія повторюється несподіваним чином. Нащадки тих, хто колись пускав під Кам'янцем-Подільським одне одному кров, тепер разом шукають тут героїзму і самоствердження. «Терра героїка» — так називається фестиваль військово-історичної реконструкції.

Батальне братання

ЗНАЙТЕ ГЕРОІВ!

Організатори фестивалю «Терра героїка – 2007»: Кам'янець-Подільська мерія, департамент воєнно-культурної антропології Товариства археології та антропології, фестивальна агенція «Ратуша».

Учасники: «Київський реєстровий козацький полк», Подільська повстанська купа Морозенка, 9 польських військово-історичних груп, 2 чеські, 2 російські.

Гості: музичні гурти з різних країн, кобзарі, лірники, ремісничі цехи ковалів, гончарів, різьбярів, вишивальників, друкарів і зброярів.

Про наступний фестиваль дізнавайтеся на сайтах: <http://www.k-p.iatr.org.ua>; <http://k-p.net.ua>.



Поїхав і я на пошуки власного минулого. В тому числі й не такого давнього. Дев'ять років тому востаннє був у Кам'янці-Подільському, де народився і проводив кожне своє шкільне літо.

5 жовтня, п'ятниця. Вокзал, таксі, вітання рідні — і ось воно, Старе місто. Прямою через центр і помічаю, як змінився мій Кам'янець: ошатні парки, новий чудовий собор... Заходжу до мерії, де давня знайома наділяє повною інформацією про свято, чудовими бук-

летами та компакт-дисками. Тепер — до фортеці, через Новопланівський міст, на якому все так само паморочить голову краєвид каньйону та стрімкого Смотрича.

Відновлені старовинні будинки, тут і там реконструкції. Немалі гроші у відновлення Кам'янця-Подільського вкладають іноземні держави, зокрема Польща, до історії якої українське місто має пряме відношення.

Із брами — чудова панорама фортеці. Одразу розумієш, чому вона потрапила до списку пам'яток ЮНЕСКО та Семи чудес України! Найдавніший із трьох тутешніх мостів — Замковий, він веде із фортеці до Старого міста. Якщо вдуматися, він сполучає правий берег річки... з правим! Смотрич утворює грецьку літеру «Ω», від «ніжки» до «ніжки» якої й перекинуто міст.

Свято завтра, у фортеці сьогодні самі екскурсанти. Деруться на стіні і вежі, спускаються у підвали: не у кожному замку це дозволено, а тут — будь ласка! Спілкуються з восковим Устимом Кармелюком, що кілька разів тікав ізвідси, а тепер у вигляді скульптури ув'язнений назавжди. У фортечному дворі охочі вправляються у стрільбі з лука: постріл — гривня.

Пообідавши й відпочивши в гостинній тітоньки, рушаю в місто на вечірню фотополювання. Перед заходом сонця вдається побачити фортецю в дуже незвичному освітленні. Тут і вогонь, і ніжний цвіт якихось рослин, і тепло старих стін... А коли повмикали нічні ліхтарі, відкрилася фантастична картина фортеці та мосту в різнобарвних вогнях.

Усе-таки багато втратили учасники й гості фестивалю «Терра героїка»... Вони в цей час налягали на горілки й закуски на урочистій учті в Старій фортеці. Кажуть, на бенкеті доб-



ряче побраталися козаки, яничари, мушкетери, польські гусари та російські стрільці. Декого з іноземних гостей опісля довелося транспортувати до готелю. Наших, певно, виручив міцних козацький дух.

6 жовтня, субота. Зранку мрячить, але опівдні прояснюється. Дорогою до ратуші, що на площі Польський Ринок, вже зустрічаю чоловіків та жінок у незвичному одязі. Поодиночі та групами вони рухаються в бік Нового міста.

Займаю вигідну позицію поблизу Новопланівського мосту і... Починається! Парадний хід понад 320 «вояків» із Польщі, України, Чехії, Словаччини, Росії, Іспанії. Видовище незабутнє!

Усе більш ніж урочисто. Учасники III Міжнародного фестивалю «Терра героїка 2007» шикуються на майдані. Їх вітають мер і почесні гості, а юні кам'янчани виконують менует у найкращих традиціях старосвітських балів. Після цього члени військово-історичних груп демонструють свою бойову майстерність.

Та головна подія суботи — планове «взяття фортеці». Численні глядачі збираються на Замковому мосту та попід ним і чекають, коли на протилежному боці Смотрича розпочнуться бойові дії. Зі сміхом спостерігають, як звичайний сільський трактор із причепом розвозить по бойових позиціях старовинні гармати.

Але вояки серйозні, для них це козац напруженого за місяці й роки: костюми, зброя, вишкіл, нерозтрачений бойовий запал... Глядачі підбадьорюють звитязців оплесками.

Лунають сурми і барабани, гримлять постріли з аркебуз і гармат, війська сунуть лава на лаву, і в пороховому диму вже важко розгледіти, як жовніри та козаки «січуть на капусту» одне одного так, щоб часом не пошкодити амуніцію чи, не дай Боже, в запалі бою не «підправити» комусь пику.

«Змішалися в купу коні, люди...». До речі, про коней — цього року на фестивалі приїхали поляки з підрозділу «Towarzystwo Jazdy Dawnej», що явно дало бойовому видовищу динамізму.

Перемогла, як завжди, дружба. Учасники фестивалю і гості розходяться вечеряти по ятках і рестораціях. Вулиці Старого міста нагадують набережну Ялти в пік сезону.

А потім усі збираються на концерт. Такої сцени, звуку та світла у «провінційному» Кам'янці я не очікував! Колорит міста й історичного діста доповнили етномузичні гурти: українські «Бурдон» та «Пропала грамота», російський «Музыка radicum», білоруський «Stary Olsa» та «Zdob si zdub» із Молдови. Глядачі «відривались» як могли: заскакували на сцену, обіймали виконавців, а один навіть поцупив капелюх у молдовського етнопанка...

7 жовтня, неділя. О пів на восьму я попунктою рвонув до Хотина — це лише кілометрів двадцять. Перетнув Дністер у мальовничому місці, де стикаються три області — Хмельницька, Чернівецька і Тернопільська. Хотинська твердиня — ще одне із 7 чудес України. Хоча вона й менша, виглядає значно грізнішею.

Повернувся до Кам'янця і знову до фортеці — сьогодні закриття фестивалю. В очікуванні військового параду розглядаю роботи народних майстрів та гуляю між прилавків, повних старожитностей та їхніх імітацій. Знову збираються військові підрозділи. Реконструктори відтворюють картинку з життя кам'янецького гарнізону. Битва менш масштабна за вчорашню, зате наразі — поруч із глядачами, тож можна розгледіти (і сфотографувати) все детально.

Фінальне шиккування (справді, з шиком-блиском костюмів!). Вітання й подяки міського голови і — прощай, «Терра героїка – 2007»! До зустрічі, «Терра героїка – 2008»! ■

Олег ЖАРІЙ. Фото автора

